

UNTÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

A húsvéti felismerés.

A nagypénteki történelmi események után a fájdalomokban meggyötört emberi lelkek csodálatos módon megtermékenyültek. Jézusnak, az eszményi embernek hősi harca a kereszt kínjaiban ezerszeresen megszépült s a jobb és alacsonyabb életet sóvárgók a halál hideg árnyékában örökre megszerették őt. Ez a belső, lelki elkötelezés elmélyítette gondolataikat és befelé hulló könnyeket indított el azoknál, akik éppen akkor veszítették el legdrágább kincsüket, amikor azt legigazabban szerették volna magukhoz ölelni.

A nagy veszteség, az elhagyatottság, az egyedülvalóságra döbönt árva lélek, egy összeomló szomorú világot, megsemmisült álmot sírató nép olyanná lett, mint a feltört ugar, melynek elmunkált göröngyei termékeny talajjá válnak.

Ebből a lélek-talajból fakadtak ki az első húsvét legendás történései s született meg a teremtő hit ereje, mely összetört, széthullott életemlékekből is feltudta építeni a fájdalmas és reményteljes jövő szent vigasztalását. A bizonytalanság sötét mélységeibe, kilobbant a lelkekből a halál keresztje fövében a megmaradás és élni akarás tiszta ösztöne, az örökélet megelevenítő tüze.

Nem csoda történt akkor s nem hihetetlen események láncolata indult el, hanem a fájdalmas tusákban megkínzott és mélységbe szakadt lélek végtelen erőfeszítéssel arra töre-

kedett, hogy önmagára találjon. Ebben a lázas vajudó küzdelemben örök emberi tapasztalással megismerte az élet törvényét s meglátta abban Isten gondviselő intézkedését. Ebben a felismerésben válik ünneppé húsvét s ebből áradt évszázadokon át millióknak vigasztalás és remény. Ha ezekben az időkben irtózatos nagy küzdelmek örlő erőit érezzük, ha virradásainkban és alkonyainkban keresztrefeszített reményeket és hét szeggel leszegzett igazságokat látunk, ha belereszket életünk a nagy tragédia véres jajgatásába, ha lelkünk a félelemtől halálra sápad, ha aggodalmaink olykor megmaradt kevés erőnket felemészti s szomorodott lelkünk elcsüggedve önmagába hull, ha megrendül a föld s elemi erővel felajzott villámok cikáznak — egy hősi, elszánt utolsó emberi vállalkozással a lehetetlent is megpróbálva — segítsük életre önmagunkból a lehervadt, az eltemetett hitet. Ennek a hitnek fáradt léleklángját alázatos ünnepi áhítattal, reménykedő bizalommal vigyük el a történelmi húsvétban diadalmasan feláldozott örökélet tüzéhez s ott fénylő, melegítő, világító és eligazító ereje megújul.

Mi unitáriusok úgy tudjuk, hogy ez a teljesen soha el nem pusztítható hit *Isten ajándéka* s ezért kimondhatatlanul ragaszkodunk ahhoz. Ennek megújuló ereje és lendülete alakította történelmünk ragyogó napjait, ez adott nekünk őszinte, tiszta lelkű, áldozatos életű egyházi férfiakat és nőket s táplálta szüntelen intézményeinken át a magyar unitárius szellem társadalmat formáló igaz valóságát. Ezt a hitet, unitárius hitünket sok meleg emberi kebelben, a nép szívében itt a bércek ölében és rónák partjainál táplálta Isten szüntelen, a Kárpátok ölében formálódott és ezért maradék nélkül és mélyen magyar.

Ezt a hitet, ha megtermékenyítitek, a húsvéti emlékek visszajáró áldásában rendületlenül és bizakodva várhatjátok az új és boldogabb magyar élet eljövetelét.

Dr. Fikker János, dékán.

Öntöző vers.

Örömet hirdetek, kedves kis leányok : Hogy e szent ünnepet el ne felejtsetek
 Eljött a szép húsvét, melyetfi úgy vártok, Megjelenünk mi is, mint kertészlegények
 Feltámadott Jézus, a szeretett Mester Lelocsolni e ház kedves kisleányát,
 Ezt hirdeti mindenütt sok-sok ezer ember. Hogy nevelje Isten, mint szerény ibolyát.
 Szabad megöntözni?

Marosvásárhely.

Nevezetes hely hazánk és különösen a székely nép történetében. Most újból egyházunk élete szempontjából nagy eseménynek lesz színhelye április hó 27-én és következő napjain, mert a 22 éves keserves szenvedések után ez lesz az első szabad Zsinati Főtanács és e Főtanácson nevezetes, egyházi életünkre mélyen kiható események lesznek, amennyiben sok más fontos ügy mellett püspököt és főgondnokot választanak. A bécsi döntés után keletkezett helyzet mélyreható változást jelent Erdély és a visszacsatolt magyarországi területeken. E mélyreható változásoknak adja meg a lendületet a marosvásárhelyi Zsinat, amelyre minden oldalról nagy az érdeklődés és a rendezés munkája már megkezdődött. Nemcsak a Zsinati Főtanács tagjai, hanem a nem tagok is lázasan készülődnek a Zsinatra és a Zsinattal kapcsolatos ünnepélyekre.

Marosvásárhely régi nevezetes város. A Széchenyi-tértől keletre van a dombtetőn épült vár, melyben a Domokosrendnek már a XV. században templomuk és kolostoruk volt. A négyszögletű várban van a reformátusoknak régi gótstíliú templomuk, melyet még 1446 körül építettek volt s a hitjavítás alkalmával lett a reformátusok tulajdona. Ebben a templomban mondták volt ki 1571-ben a vallásszabadságot János Zsigmond fejedelemsége utolsó negyed évében s az unitárius vallást is kifejezetten, minden félreértést kizáró módon az erdélyi bevett vallásfelekezetek sorába iktatták. E városban van a Teleki-könyvtár, mely egyike Magyarországon a legértékesebb és legnagyobb könyvtáraknak; van ref. kollégiuma és róm. katolikus főgimnáziuma, több közép fokú más fiú- és leányiskolája, fejlett ipartestületei és más intézményei. Gyönyörű értékes kultúrpalotája van, amely a világháború előtt való boldog időkben épült. Ugyan ebben az időben a város szép fejlődésnek indult; főtere a legszebb városok főterével vetekedik.

Történelmi nevezetessége sok van. Ez a város volt színhelye az ú. n. ökörsütésnek, vagyis a királyi adóba adott ökröket itt bélyegezték meg s e művelet alkalmával vásárt is szoktak tartani.

E város mellett a Postaréten választották erdélyi fejedelemmé II. Rákóczy Ferenczet, korábban 1659-ben II. Rákóczy Györgyöt, 1561-ben pedig Ali basa támogatásával itt választották fejedelemmé Apafi Mihályt. Török, tatár harcokat valamint Básta kegyetlenségeit átszenvedte e város és az 1848—49 évi szabadságharcban is nagy szerepe volt.

A városnak csaknem fele unitárius volt a János Zsigmond halála idejében és szép nagy temploma és gimnázium is volt. Péchy Simonnal együtt többen szombatosok lettek; ezek a szombatoságból református hitre tértek s ezzel az unitáriusok száma úgy megfogyott, hogy midőn Básta feldúlta az unitáriusok templomát, iskoláját, többé nem tudták azokat felépíteni.

Tisztán unitárius szempontból való nevezetessége e városnak az 1571. évi január 1—12 tartott országgyűlés, melyről főnnebb is szólottunk. E gyűlésen az 1568. évi tordai országgyűlés végzését megerősítve, minden félreértést kizárva törvénybe iktatták az unitárius

vallást is. 1854 március 10-én az osztrák elnyomás alatt kivégezett három vértanú, ú. m. Török János hittantanár a ref. kollégiumban, Horváth Károly földbirtokos és Gálfi Sándor ügyvéd, volt szolgabíró között, utóbbi unitárius volt. A kedvezőtlen idők hosszú korszaka alatt az unitáriusok száma lepadván, sokáig társceházközség volt korábban Szentgericével, azután Sepsiszentkirállyal. Kelemen Albert kiváló esperes idejében fejlődött önálló egyházközséggé. Egy szép imaházat 1929-ben építettek és 1930. évben szentelték fel nagy ünnepség keretében.

Most ismét nagy unitárius ünnepek lesznek Marosvásárhelyen. Adja a jó Isten, hogy az ott megnyilatkozó szellem legyen kezdete egy boldog, sikeres, Istentől megáldott magyar unitárius egyetértésmunkának.

Halhatatlan Balázs Ferenc.

Haydn, a világhírű német muzsikns, mikor egyik művét a Párizsi Operaház aranyéremmel tüntette ki, a következő szerény szavakkal mondott köszönetet: „Gyakran kételkedtem abban; túlél-e engem a nevem. Az önök jósága bizakodóvá tett. S az emlék, amellyel megfiszteltek, talán arra is jogosít, hogy higgyem: ha meghalok, sem halok meg egészen“. Ezek a szavak *Balázs Ferenc*re is illenek. Még négy éve sincs, hogy porait két embernek kijáró sírgödörbe tettük s fejéhez Erdély legszebb kopjafáját állítottuk, szelleme az egyetemes magyar lélekbe máris csirába pattant. Könyvei új kiadásokban látnak napvilágot s harcos munkássága örök ihletője, példaadása lesz az ifjúságnak. És ez a tény több, forróbb valami, mint az idő pusztázása. Ez az igazi Balázs Ferenc hazatérése, énünké válása, életének bennük való kivirágzása. S hogy ez nem pusztá képzelgés, közhely, vagy langyos érzelm, hanem örömteljes valóság, arról a nem régen megjelent őszinte vallomások győznek meg. Kettőt ide iktatunk belőlük, hogy ne csak a világ, hanem a népünk is lássa és olvassa. Az idézett részek több sajtószervben megjelentek s ezért úgy jönnek, szállanak felénk, mint távoli nagy hegyek kiszínezett, meggazdagodott visszhangjai. Balázs Ferenc megkiáltotta a magyar elindulást s az erdélyi hegyek és lelkek minduntalan felelnek reá. Íme az egyik felelet. *Bíró Sándor* ref. lelkész tanár adta Budapesten „a protestáns napok“ alkalmával. „Felmerül az emlékezetünkben az aranyosszéki magyar falvak sápadt hőse, *Balázs Ferenc*, mondja ő „Az erdélyi falvak népe az elmúlt 22 év alatt“ című előadásában, akinél többet senki sem tett és senki sem áldozott népéért. Bejárta a kerek világot. Volt Észak-Amerikában és Indiában s hosszú bolyongás után visszatért az aranyosszéki Mészkö-falu parokiájára, ahol egész életét a falvak népének szentelte. Mindent odaadott a népének, szabad idejét, kis vagyontkáját s a végén az életét is, melyet azért nem lehetett megmenteni, mert nem volt hajlandó idejében szanatóriumba menni. Amerikai felesége a végén kieszközölte.

számára egy amerikai szanatórium biztos és ingyenes gyógyulási lehetőségét. Már megjött a levél is, hogy mehet a boldog Amerikába, ahol sokkal jobban megértették és megbecsülték, mint itthon. De ekkor tüdeje súlyosan meg volt támadva. Az útlevelet sem kaphatta meg s így kellett elpusztulnia, élete virágjában, a magyar falvak legnagyobb hősenek. Emléke különösképpen kötelez minket. Isten adta őt az erdélyi magyar falvaknak, aminthogy Isten különös kegyelme tette lehetővé visszatérését". Eddig az első vallomás...

.. A másodikat egy fiatal író, Kovács Aladár a „Téli zsoltár” című nagy erdélyi dráma szerzője adta. Darabjában tudvalevőleg Apácai Cseri Jánosnak a XVII. század tudós és népnevelő apostolának életét viszi színpadra. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért választotta Apácait színpadi témául, Kovács a következőkben felelt: „Nem naptári alkalom, vagy valami meghírdetett időszerűség vitt feléje... Azt mondhatnám, hogy találkoztam ennek a harcos magyar embernek a tragédiájával a néhány éve meghalt erdélyi unitárius pap, Balázs Ferenc sorsában. A mészköi fiatal pap koporsója mögött századok messzi sorában tünt fel előttem a Bólyaiak, a Körösi Csomák, a Tóthfalusy Kiss Miklósok és a nyugatjáró Cseri János emléke. Ezek a kiváló férfiak nem voltak politikai, vagy történelmi tényezők, csak a nemzet lelkét építették, ők voltak az áldozati vér a magyar művelődés magas Déva várában.“

A fentiekhez magam vallomását szeretném fűzni, amely inkább az olvasóhoz szól. Szeretném lángoló betűkkel a magyar égre és unitárius szívekbe írni, hogy szenvedéseiben is boldog és ezerszer áldott az a nép, ki haladásáért a Balázs Ferencek áldozatával, a legnagyobb fiúi értékkel fizet. És boldog az az unitárius lelkész, ki balázsferenci küzdelmek árán szerez magának halhatatlan érdemet.

Simén Dániel.

Budapesti levél.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

Március 21-én a budapesti unitárius misszióház temploma lelkes székely ünnepélynek volt a színhelye. A szép számban összegyűlt közönség bizonyosságot tett arról, hogy Erdély története Budapest közönségének szív-ügye. Az ünnepély a „Hatalmas Isten” énekkel kezdődött, utána hazafias imába emelte fel lelkünket József Miklós püspöki vikárius. Az elfoglaltsága miatt távollevő báró Daniel Gábor dr. elnök helyett a vikárius úr üdvözölte a megjelenteket, különösen az illusztris előadót. Tiszay Magda művésznő orgonakiséret mellett énekelte Mozart „Ave verum corpus” című művét mély érzéssel. „A család nemzetvédelmi szolgálata Erdélyben” címen ismertette teljes közvetlenséggel Gyallay Domokos író, a Kisfaludy-társaság tagja, a 22 év minden küzdelmét, meghajtva az elismerés zászlaját a székely családok kitartó küzdelme felett. Meggyőzte a hallgatóság lelkét arról a régi, de eléggé nem hangsúlyozható igazságáról, hogy a családon

épül fel a társadalom s a család összetartó, együtt munkálkodó szent szövetségén lehet a társadalmat és azon keresztül az országot s az egész nemzetet megerősíteni, újjáépíteni. Előadását nagy élvezettel hallgatta mindenki, aki részt vett ezen a szépen sikerült estélyen. Az a néma csend, a mi végig vonult előadás alatt, többet mondott, mint az előadás után felhangzott taps, melyet gyengített az a tudat, hogy templomban vagyunk. Utánna Tóth Lajos hegedűművész *Händel* „Largo” és Csajkovszki „Chanson triste” című műveket adta elő művészi ihlettel. Torday Tiborné három Erdélyről szóló nemesveretű költeményét szavalta el. Dr. Csiki Gábor missziói lelkész zárószava után „Hymnus” énekével végződött a Dávid Ferenc Egylet márciusi nagyszerű felolvasó estje.

Ez a száraz tudósítás a március hó kiemelkedő eseményéről, amelyen valóban felekezeti különbség nélkül mindenki részt vett, aká Erdélynek az idegen megszállás alatti története iránt érdeklődött.

Budapest, 1941. március hó 31-én.

Hitrokoni mély tisztelettel: *Ujvári László.*

A Nagy Magyar Alföld felé.

A Teológiai Akadémának hallgatói két ifjú, lelkes tanáruk, Dr. Fikker János dékán és Simén Dániel vezetésével folyó év március 20—26 között nagyszerűen sikerült missziós kirándulást rendeztek. Ez alkalommal meglátogatták az unitarizmusnak a Nagy Magyar Alföld felé kialakuló és megerősödésnek induló új helyeit, egyházközségeit: *Nagybányát, Kocsordot* (Mátészalka mellett) és *Nagyváradot*. (Természetesen az újukba esett városokat: Szatmárnémetit, Nyiregyházát, Mátészalkát, Debrecent és Bihart is megtekintették a honi ismeretek gyarapítása szempontjából). Bizony volt mit látni és meglehetett győződni erdélyi szemmel arról, hogy még sok tennivalót vár a magyar élet újjáépítése és sok felfrissülést, új erőt, — mindenek felett még több öntudatossgot a magyar gondolkodás. A nagybányai unitáriusság a közelmúltban odatelepedett unitáriusokból tevődik össze, akik nagy szeretettel és ragaszkodással vannak vallásuk iránt. — A kocsordiak 1937-ben tértek ki a református egyházból. Azóta szép magyar templomot építettek, amire büszkék lehetnek. Hitünknek komoly átérzése és mély vallásosság jellemzi őket. — A nagyváradai egyházközség is mind jobban és jobban erősödő egyházközség. Mind a három helyen ünnepély volt: istentisztelettel, magas színvonalú előadásokkal, szavaltokkal, énekekkel. A missziós kirándulás főhelyeként Kocsord állott, ahol három részben zajlott le az ünnepség.

Az egész missziós kirándulásnak a célja az volt, hogy új biztatást, lelki felfrissülést, a tiszta jézusi evangéliumnak megújító erejét vigyék azoknak, — hogy erős unitárius öntudatot, a jobb jövőért harcolni tudó lelkületet öntsenek azokba, akik mint tenger közepén parányi sziget, — sok vihar közt, örökös küzdelemben őrt állanak az unitárius eszme élén.

Ezt a szándékukat bizonyára elérték: erre ígérte a nagybányaiak tüzes lelkesedése, — a kocsordiak öröhetetlen akarataik igazságot szomjúhozó lelkiük s a boldog tudatuk, hogy a nemzeti lélek megújíthatóságához a legmegfelelőbb eszközt találták meg az unitárius vallásban; — és ígérte a nagyváradiai hitbuzgósága s élni akarása.

Az ifjaknak és tanároknak nagyszerű missziói munkájuknak kitűnő sikerét tükrözi vissza a napi sajtóban megjelent cikkek és a Teológiai Akadémiához érkezett köszönő levelek. Így pl. A „Nagybánya és környéke“ című lap ezt írja: „Vendégeink voltak... illusztris vendégeink, kik eljöttek meglátogatni a városunkban megtelepedett unitáriusokat. Felekezeti különbség nélkül töltötte meg a templomot a hívek serege, élén a város képviselőivel... a gyönyörű ünnepélyről a hívek serege lelki táplálékkal, felejthetetlen élménnyel távozott.“ — A „Nagyvárad“ című lap meg így ír: „Az erdélyi szellem, mely a húszonkétéves tisztító tűzben megtisztult, itt kopogtatott Erdély kapujában, a csonkaország felé. Itt fogtak kezét, kötöttek új vérzerződést az Egy Isten nevében... az ifjú apostolok Dávid Ferenc szellemét, Kriza János vadrózsáinak illatát, a székely nép üzenetét hozták ide, hogy itt Erdély kapujában figyelmeztessenek minket“.

Egy nagyváradiai levélből: „Büszkeséggel telik meg a mi szívünk abban a tudatban, hogy az ünnepélyhez hasonló élményben csak egyszer, vagy kétszer lehet része az embernek egy hosszú életen át.“

Kocsordi levélből: „Örökké emlékezetes marad ez az ünnepély. Most minden kis házban, az utcákon és mindenütt a hallottakról és tapasztaltakról beszélnek a legnagyobb meglepéssel. Még sokáig fognak táplálkozni az emlékekből küzdelmes unitárius életünk őrlőiből, egyszerű emberek, akik újabb keletű unitáriusok, még sok-sok régi gyülekezet tagjainál jobb unitáriusok: van lelkesedésük, van bátorságuk... Hisszük, hogy magvetés volt a Ti ittletetek, amelynek kalászaik előbb vagy utóbb megérnek és mi azokat boldogan aratjuk le“.

A kolozsvári „Ellenzék“ is hosszú cikkben számolt be a nagyváradiai ünnepélyről.

Ennek a missziós kirándulásnak óriási jelentőségét csak akkor tudjuk felmérni, ha arra gondolunk, hogy az olyan történelmi időkben történt meg, amikor az egész világ s ezzel kapcsolatosan a magyar lélek is átalakulóban van és lázasan keresi a jobb élet útját. Ilyen körülmények között nemzeti hivatást teljesítünk, ha vallásunk tisztá, reményteljes, szebb jövőt bevilágítani tudó fényével új utat mutatunk a magyar léleknek.

Végül közöljük az ünnepségek műsorát:

Nagybányán: Ima: Imreh Lajos IV. é. t., egyházi beszéd: Dr. Fikker János dékán, szavaltat: Bencze Márton: II. é. t. és egy helybeli fiú, előadás: Simén Dániel tanár, a helybeli kis unitárius egyház nevében beszélt: Suka Sándor, a lelkes gondnok. A műsort szépítette egy helybelinek énekszáma. Az egyházi énekeket Erdős Mihály a kitűnő tordai kántornak fia vezette. Az ünnepély a himnusszal végződött.

Kocsordon: I. március 22-én szombaton este: Ima: Izsák

Vilmos IV. é. t., előadás: Dr. Fikker János dékán; ének: a leányok kétszólamú énekkara. Szavaltat: Szász Dénes III. é. t., helyből: Varga Ilona, ének: a kocsordi unitárius férfikar, felolvasás: Simó Attila III. é. t., ének: Varga László, szavaltat: Jakab Zzuzsika, Zséder Ilonka, bezáró: lelkész. II. március 23-án d. e. istentisztelet: ima: Dimén András IV. é. t., egyházi beszéd: Imreh Lajos IV. é. t. Délben közebbéd. III. d. u. ima: Bencze Márton II. é. t., egyházi beszéd: Simén Dániel tanár, szavaltat: Gellért Imre II. é. t., ének: a helybeli unitárius férfikar, felolvasás: Szász Dénes III. é. t., ének: Kiss Zsigmond, szavaltat: Jakab Olga, ének: az unitárius iskolás gyermekek, bezáró Dr. Fikker János dékán; himnusz.

Nagyváradon: március 26-án: ima: Simó Attila III. é. t., egyházi beszéd: Simén Dániel tanár, ének: Köntés Béláné-Szücs Ilona, kísérte harmóniumon: Hermann Ilus, szavaltat: Gellért Imre II. é. t., előadás Dr. Fikker János dékán, szavaltat: Sarkady Marika, Váry Magda és Izsák Vilmos IV. é. t., bezáró: Köntés Béla helybeli lelkész. Himnusz.

Az ünnepélyeket mindenütt bankett követte. Különösen ki kell hangsúlyoznunk a nagybányai bankettet, amelyen a városnak vezetői és előkelőségei felekezeti különbség nélkül részt vettek. Mindenik banketten hafásos pohárköszöntők hangzottak el. h. s.

Dr. Ferenczy Sándor: Kolozsvári Útmutató (földtani, őslénytani, történelmi és természetrajzi vonatkozással). Hiányt pótló munka, mert habár eddig is jelentek meg, sőt éppen a közelmúltban is napvilágot látott egy hasonló célú munka, erre mégis szükség van, mert a régiek egész természetesen a mai kívánalmunknak nem felelhetnek meg, egy közelebről megjelent *Kalauz* pedig sok hibával vezet felre a benne bízó olvasót. Ez a szép kiállítású könyv pontos adatokat tartalmaz a mai Kolozsvárról s főképpen a kulturális helyekről ad részletesebb képet. Bevezető részben foglalkozik Kolozsvár földjének földtani, őslénytani és történelmi vonatkozásaival. A közművelődési intézmények felsorolásánál az unitáriusok is megfelelő helyet nyertek. A könyvet sok kép díszíti. Térképet is ad, melyen az új utca nevek helyesen vannak feltüntetve. Szép és hasznos könyv. Ára 1 P.

Ormai Kálmán.

Élt 80 évet. Meghalt 1941 január 23. Hát olyan sokan vagyunk, hogy lapunkban, minden számban egy szomorú, gyászos emlékezőssel áldozunk elhunyt kedves afiai drága emlékének? Röviden, lapunk zártakor értesültünk, hogy *Ormai Kálmán*, ez a munkás, szorgalmas, becsületes puritánságú áldozatkész afia is örökre eltávozott. Ormai Kálmánnak a keze azért volt nyitva, hogy mindég csak adjon, sohasem kért. A jótékonyág terén úgy Kolozsvár társadalmában, mint a kolozsvári unitárius egyházközségben mindig első volt, soha egyetlen társadalmi megmozdulás nem volt, amiben neki része ne lett volna. Mindent azzal az ő szeretetreméltó egyéniségével szerényen teljesített, ami jellemezte egész lényét. Dolgozott és mindig csak dolgozott. Az ő mérnöki nagy tudása, gazdag tapasztalatai, egyéni megbízhatósága messze kiemelte őt az átlag emberek közül, aki ismerte, azonnal megszerette és tisztelettel adózott iránta, mert Ormai Kálmán megérdemelte. Egész sorozata van kolozsvári munkásságának, melyek közül kiválik a kolozsvári Nemzeti Színház, az egyetem klinikáinak műszaki berendezése. A kolozsvári unitárius egyházközségnek fűtési berendezéseket adott és ezenkívül is minden egyházi és egyházközségi téren első munkás volt. Az egyházközség érdemei elismerésül örökös fiszteletbeli presbiteri címmel tüntette ki. Az Unitárius Egyház Nyugdíjintézeténél, Jóságfelügyelőségénél — és mint egyházi tanácsos a legnagyobb készséggel nyitotta meg szívét és erszényét. Sajnos, az élet mostohasága nem kímélte meg Ormai Kálmán afiát sem, fisztes öreg korára — betegsége miatt is — visszavonult s ő akinek emeletes palotája volt, kénytelen volt sanatoriumba vonulni, honnan Budapestre ment forrón szeretett leányához Szemerjai Szász Róbertné — Ormai Margithoz, kinek aggódó, féltő szeretete gyöngédségével aranyozta be utolsó napjait. Áldott porait a rákoskeresztúri temetőbe helyezték el, Barabás István budapesti lelkész afia megható gyászbeszéde után. Ormai Kálmán, akihez engem is és sokunkat meleg barátság, hafártalan fisztelet fűzött, pihenj békében az édes anyai földben, halhatatlan lelked éljen örök dicsőségben a mennyei Atyánál, akinek alázatos, hűséges fia voltál!

Hadházy Sándor.

A te lelked.

Lelked fehér templom,	Lelked templomába,
Nincs sohase zárva.	Abba a fehérbe,
Méhet e templomba,	Imádságom tisztán,
Gazdag, szegény; árva.	Angyalszárnyon tér be.
Leborúl, könnyörög	Hogy asszonyi lelked
S mint aranykürt zendül,	Templomi fehérén,
Keresi és kéri	Tartsa meg sokáig
Az Istent egyedül.	S bánat sohse érjen!

Vári Domokos.

A kékhegyek honában.

Mesejáték 5 képben.¹

Személyek: Nagyapó, Erzséni, Pisti, Ildikó, Béla, Laci, Zsuzsi, Sári, Juci, I. boszorkány, II. boszorkány, Tündérkirálynő, Óriáskirály, Törpekirály, Nagy Varázsló, Riccs, Roccs, Mesék Tündére, Boszorkányok kara, Gyerekek, Honvédek.

Mesejáték.

I. kép.

Történik 1940 szeptemberében egy székely kisfaluban a Hargita tövében.

Szín: Egy székely ház faragott tornáca, alkonyatkor, a nap sugarai egészen bíborba vonják. Mikor a függöny felmegy Nagyapó mesél egy sereg gyermeknek.

Pisti: (13 éves, szép fejlett fiúcska, tele tudásszomjjal és kíváncsisággal) Miért nem folytatja Nagyapó? Mi történt a zászlóval, mikor betörték a románok?

Nagyapó: (jóságos öreg székely, egy kicsit hajlik a természetfeletti dolgok felé, éppen ezért csodálatos meséit nagy kíváncsisággal hallgatják az unokák) Folytatom fiam, csak az emlékeken egy kissé elszomorodtam, hej, mert szomorú napok voltak azok...

Juci: (2 éves cseppség) Ne búsuljon Nagyapó.

Nagyapó: Nem búsulok én szentem. Egyem meg azt a csöpp szádat, hogyan búsulnék, mikor angyalokkal vagyok körülveve...

Béla: (10 éves, vézna, türelmetlen, ideges gyermek). A zászló, Nagyapó... Mi történt a zászlóval?

Nagyapó: Kíváncsi vagy ugyebár? (többiekhez). Hát ti? mondjam-e tovább?

Mind: Mondja Nagyapó. Meséljen tovább.

Nagyapó: Jól van. nó. Hát az biz' úgy volt, hogy a kék hegyek Honából menekülni kellett...

Ildikó: (12 éves, szép okos kisleány). De Nagyapó nem menekült?

Béla: (idegesen). Ne mind szóljatok közbe, mert semmit sem lehet érteni.

Laci: (pufók, nagyszájú fiúcska, 8 éves). Nyisd ki a füledet. Ha mi megértjük, te is megérted...

Nagyapó: Nó, nó, csendesebben az agarakkal... Azt kérdezd Ildikó, hogy menekültem-e? Bizony én is menekültem...

Pisti: (izgatottan). S a zászló. Nagyapó mi történt a zászlóval?

Nagyapó: A zászlót magammal vittem a Hargitára. De

¹ Pályadíjat nyert munka.

a románok megtudták, hogy hová menekültem és elindultak kutatásomra.

Zsuzsi: (7 éves, túlérzékeny, rajongó lélek, szepegve) Szegény Nagyapó...

Nagyapó: (jóságosan) Ne sírj szentem, az ember nagyon sok mindent el tud viselni... s egy székelly ember még többet, mint más emberek... Én is kibírtam. A nyolcadik nap reggelén találkoztam a Hargita szellemeivel.

Pisti: Tréfál Nagyapó. Szellemek nincsenek.

Nagyapó: Mán hogyne lennének, mikor mondom, hogy találkoztam velük.

Sári: (6 éves tudálékos, fecsegő) Biz' a vannak, nanyó is találkozott az Óriás királlyal.

Nagyapó: Én is találkoztam veled, a tündérkirálynővel és a törpe királlyal. Mikor elmondtam neki nagy szomorúságomat, azt mondták, hogy segítenek rajtam, ha zászlót háromfelé bontom, megőrzik nekem mindaddig, míg Erdélyország felett ismét kisüt a nap. Én elbontottam a zászlót, a pirosat odaadtam Óriás királynak, a fehéret a Tündérkirálynőnek, a zöldet pedig a Törpe királynak. Mikor átvették a színeket, mindenik egy-egy varázsigt mondott és azt mondták, a zászlót csak az kaphatja vissza, aki mind a három varázsigt vissza tudja nekik mondani.

Pisti: És mik voltak a varázsigték, Nagyapó?

Nagyapó: Régen volt az fiacskám, már nem emlékszem rá. De van nekem egy varázsigtés-könyvem, majd megkeresem.

Ildikó: De hamar keresse meg Nagyapó, mert holnapután itt vannak a honvédek és csak a mi falunknak nincsen zászlaja.

Nagyapó: Este nem szabad a varázsigtés-könyvhöz nyúlni, de holnap reggel megkeresem.

Pisti: Nagyapó, én nem félek a varázsigtéktől, engedje meg, hogy most mindjárt megkeressem.

Nagyapó: Nem lehet fiacskám, aki este a varázsigtés-könyvhöz nyúl, azt hatalmukba kerítik a rosszszelemek.

Pisti: Én nem hiszek abban nagyapó.

Béla: (nyafogva) Nagyapó, még nem fejezte be a mesét. Mi történt Nagyapóval, azután, hogy a zászlót elrejtette?

Nagyapó: Az már nem gyermekeknek való mese. A románok elfogtak, nagyon megkínóztak, de mikor látták, hogy a zászló nincs nálam, elengedtek, mert nem tehettek mást. Így volt. Igaz volt.

Pisti: Nagyapó, hol tartja a varázsigtés könyvet?

Nagyapó: Ejnye, Pisti, milyen kíváncsi vagy... Nem mondhatom még se neked, se másnak, mert akkor a varázsigték elveszítik a hatalmukat.

Pisti: (félre) Micsoda babona. Most már csak azért is megszerzem azt az ördöngös könyvet.

Erzsi néni: (idősebb székellyasszony jön balról). Jóestét adjon Isten.

Nagyapó: Adjon Isten.

Erzsi néni: Kigyelmed úgy tartja szóval porontyaikat, hogy a vacsoráról is megfeledkeznek...

Nagyapó: Hát igen mesélgettem nekik, mióta egyetlen drága unokám meghalt, azóta minden gyermeket unokámnak fogadtam.

Erzsi néni: Azt elég rosszul teszi kigyelmed, mert nem minden gyermek fogja meghálálni kigyelmednek azt a sok szívbéli jóságát.

Nagyapó: Nem háláért teszem én azt Erzsi asszony, hanem, csak úgy saját lelkem gyönyörűségére.

Erzsi néni: De vacsorára mégis csak haza küldhetné őket.

Nagyapó: Na szentem, éhesek vagytok-e, mentek-e vacsorálni?

Mind: Nem vagyunk éhesek... Meséljen még Nagyapó.

Erzsi néni: Ejnye nó, kigyelmed egészen elvarázsolta őket, pedig Róza asszony megkért, hogy az ő porontyait is küldjem haza, mert túrós puliszkát csinált vacsorára.

Laci: (örömmel) Túrós puliszkát? Nó, erre már mégis hazamegyünk.

Sári: Hogy félted a hasadat.

Il dikó: (enyhe gúnnnyal) Meg is látszik rajta.

Laci: Nem is vagyok olyan bőregér, mint te.

Nagyapó: Te, te, csendesebben az agarakkal. Ma vége a mesének, hanem gyertek el holnap reggel korán, mert megkeresük a varázsigt és elhozzuk a zászlót.

Pisti kivételével mind: Éljen.

Pisti: (félre) Abból semmi sem lesz, mert a varázskönyvet még ma este ellopom. (Nagyapához) Nagyapó kérem, maradhatok én még egy kicsit? A ház kulcsa nincsen nálam és édesanyámék még nem jöttek haza a mezőről.

Nagyapó: (feláll, a gyerekek is mind fellátnak) Maradhatsz szentem. Még beszélgetünk egy keveset (indulnak jobbfelé). Hej Erzsi asszony, ne vágjon olyan szigorú képet, inkább mosolyogjon, mert húszonkét esztendő után újra kisütött a nap Erdélyországban... Új élet kezdődik a kékhegyek alatt.

Erzsi néni: Kigyelmed azt hiszi, hogy ez a horda olyan könnyen átengedi ezt a drága földet, mit húszonkét éven át bitorolt?... En ebben nem tudok hinni. Olvastam az újságban, hogy a román csendőrök ellenállásra szítanak. Több helyen lerombolták a diadalkaput.

Nagyapó: Egyet se búsuljon azért Erzsi asszony. Utoljára garázdálkodnak ezen a drága földön.

Gyerekek mind: Utoljára.

Erzsi néni: Kigyelmed jól kioktatta unokáit. Jertek porontyok vacsorálni. Jóéjszakát adjon Isten.

Gyerekek mind: Jóéjszakát Nagyapó.

Nagyapó: Adjon Isten. Várjatok szentem, kinyitom a kaput, mert csak varázsígére nyilik.

Ildikó: Mi a varázsigé Nagyapó? (jobbra mind el.)

Pisti: (Egy pillanatig utánuk néz, azután felugrik, mint a labda) Rajta. Itt az alkalom. A zászlót egyedül fogom megszerezni (sietve nyit ki egy ajtót, mi a tornácról a lakásba vezet, eltűnik, néhány pillanat múlva visszajön, kezében egy fekete könyvet szorongat diadalmasan) Megvan. Megszereztem (felnyitja a könyvet, belenéz), Milyen érdekes... ezzel kezdődik: „Hipp, hopp, ott-legyek ahol akarok“ (alig mondja ki, erős szélzúgást hallunk, riadtan néz körül, ijedtében felkiált: Jaj, Istenem... (azután magához szorítja a könyvet és futni kezd balfelé.)

Nagyapó: (sietve jön jobbról, utánakiált) Pisti... Pisti... állj meg, (mikor látja, hogy hiába, megáll a szín közepén, kissé szomorúan, kissé mosolyogva, igazi bölcsességgel). Minden engedetlen gyermeket elragadnak a rossz szellemek.

(*Lassú függöny*).

II. kép.

Szín: Erdőrészlet estefelé, csaknem egészen sötét van. Mikor a függöny felmegy, szélzúgás és bagolyhuhogás hallatszik.

Pisti: (berohanva a színre, utána két nagy, vörösorrú boszorkány lovagol seprűnyélen, mire a szín közepére ér, zílálva megáll) Nem bírom tovább. Csináljatok velem amit akartok, de nem futok tovább.

I. boszorkány:

Add nekünk a varázskönyvet,
Mert sorsod, csak úgy lesz könnyebb.

Pisti: (szorítja magához a könyvet) Nem adom. Hát nem értitek meg, hogy én haza kell vigyem a zászlót a falumnak. Jönnek a magyar honvédek, húszonkét évi rabság után szabadságot hoznak nekünk... Oh, engedjétek ki hatalmatokból...

II. boszorkány:

A hatalmunk fel nem adjuk,
A hajunkat le nem vágjuk,
Seprűnyelünk el nem hagyjuk,
És csak átkot szól az ajkunk.

Nemes Nagy Márta.

(Folytatjuk.)

A Zsinati Főtanács idejének elhalasztása. Lapunk ki-nyomtatásának utolsó percében értesültünk az E. K. Tanács azon határozatáról, hogy az ápr. 27 és következő napjaira kitűzött határidőt elhalasztotta a mostani nehéz közlekedési viszonyok miatt. Az E. K. T. amint lehetséges, azonnal, a legrövidebb idő alatt összehívja a Zsinati Főtanácsot.

János Zsigmond emlékünnepe. Az idéni Zsinati Főtanács helyét azért tették Marosvásárhelyre a város központi fekvésén kívül, mert János Zsigmond, első erdélyi fejedelem halálának és az unitárius vallás törvényesítésének ebben az évben van 370-ik évfordulója, János Zsigmond születésének pedig a múlt évben volt 400-ik évfordulója. Az egyház vezetősége a múlt év őszén akarta megünnepelni János Zsigmond születésének 400-ik évfordulóját, de a bekövetkezett történelmi nagy sorsfordulás miatt az ünnepély a jelen évre maradt. Az ünnepély ideje a Zsinat előtti szombat (ápr. 26. estéje). Az ünnepélyt az egyházban működő egyletek: Dávid Ferenc Egylet, Nőkészvetsége, Unitárius Irodalmi Társaság és Missziói Bizottság rendezik közösen. Meghívókat a Főtanács tárgysorozatával együtt fogják szétküldeni. Erre a nagyszabásúnak ígérkező ünnepélyre ez úton is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét.

Bőlönből elszármazottakhoz. A felszabadulási Emlékalap Bizottságának pénztárnoka: Kisgyörgy Elek Budapest, VII., Hutira-utca 11 sz.; jegyzője: Rédiger Károly Budapest, VII., Izabella-utca 4 sz. Az Emlékalapra a felajánlásokat és küldeményeket a fenti címre kérjük. A felszabadult területen lakó elszármazottakat is fölkérjük a csatlakozásra. Az országzászló felszentelési ünnepe a nyár felé fog megtörténni. Eziránt a kölcsönös megbeszélések folyamatban vannak. A bizottság a közleményeken kívül szívesen szolgál további felvilágosítással.

Missziói tevékenységek húsvétkor. Dr. Fikker János dékán és Simén Dániel teol. tanár a húsvéti ünnepek alkalmával részt vesznek Sepsiszentgyörgyön első napján d. u. 5 órakor egy vallásos ünnepélyen, mikor Simén Dániel bevezető, megnyitó beszédét mond. Dr. Fikker János pedig az unitárius vallás lelkeről tart előadást. Azonkívül Dr. Fikker János Kálnokon úrvacsorát oszt, Simén Dániel pedig Kőkösön tart elsőnapján egyházi beszédet. Ünnep harmadnapján pedig Dr. Fikker Városhalván, Simén Dániel pedig Korondon tart istentiszteletet. Továbbá Nagybányán Ferencz József titkár ünnep elsőnapján, Csifó Nagy László titkár Besztercén ünnep második napján, Rázmán Mór pedig Egeresen ünnep elsőnapján tartanak úrvacsora-oztással egybekötött istentiszteletet.

Vitézzé avatás. A kormányzó úr Ófömméltósága, mint a vitéz
 zek főkapitánya Gvidó Béla ujságíró, a Magyar Katona Ujság h.
 szerkesztőjét vitézzé nyilvánította. Gvidó Béla egyidejűleg családi nevét
 belügyminiszteri engedéllyel „Gidó“-ra változtatta. Gidó Béla afia,
 Gvidó Béla volt esperes, közügyigazgató, ny. lelkésznek fia, régi
 unitárius papi családból származott apai és anyai ágon is, vitézzé
 avatása a világháborúban történt vitéz magatartásának következménye.
 Gratulálunk. *H. L.*

Egy érdemes presbiter halála. 1941. március 4-én el
 Homoródoklándon idős Egyed Albert 86 éves korában. Csaknem egy
 fél évszázadon keresztül volt presbiter az egyházközségnek, aki ebben
 a megtisztelő szerepben példás módon tett eleget kötelességének.
 Nagyon szerette egyházát, melynek minden időben, de különösen az
 elmúlt 22 év alatt lelkes, öntudatos, áldozatkész tagja volt. A felekezeti
 iskoláinak bátor harcosa, az egyházi adózás lelkes támogatója, a hősök
 emlékművének, a harang beszerzésének és a templom újrépítésének
 áldozatkész mozgója volt. Ő ajándékozta az Úrasztalát, a templomi
 gyászterítőket s az aranykönyv lapjai sűrűn találkozunk az ő nevével.
 Mindenütt ott volt, ahol tenni és áldozni kellett. Ezek mellett a templom-
 nak buzgó látogatója s a belső emberek nagy tisztelője és támogatója
 volt. A polgári község, a birtokosság ügyeinek intézésében is már
 fiatalon vezető szerepet kapott, amelyben mindig nagy lelkiismeretes-
 séggel járt el. A községben minden rétegű társadalom nagy tisztelettel
 vette körül s amikor elhalt, a helyi és vidéki társadalom nagy
 részvéte kísérté örök nyugvó helyére. Az öntudatos székelynek, e
 lelkes unitáriusnak, e példás embernek adjon a jó Isten csendes
 nyugalomát, lelkének méltó jutalmát, hozzátartozóinak vigasztalást
 s egyházunknak és fajunknak sok hasonló unitáriust és székely-
 embert.

Egyleti élet Homoródoklándon. A boldog és várva-várt
 felszabadulás után egyleteink, amelyek a román uralom alatt annyi
 sokszor megvoltak akadályozva működésükben, ismét megkezdették áldá-
 sos működésüket. Egyleteink zavartalan működésének máris szép ered-
 ményét láthatjuk. Ifjúságunk hetenként kétszer tart összejövetelt,
 melyeken hasznos előadásokkal és szereplésekkel terelik a helyes útra
 a jövőbe letéteményeseit. Ez az egylet a karácsonyi ünnepeken nagy
 anyagi és erkölcsi sikerrel adta elő a Turi Borcsa című népszínművet,
 melyet Vajda Károly énekevezér tanító tanított be és rendezett dicséretre
 méltóan. A Nőegylet hetenként egyszer gyűlésezik, amikor a
 helyi orvos és a járási körorvos előadásokkal oktatják a Nőegylet tag-
 jait a nő teendőire, a gyermekvédelemre és a szükséges dolgokra.
 A Nőegylet is rendezett egy nagyszabású estélyt is március hó elsején,
 amikor nagy anyagi és erkölcsi sikerrel adta elő Bokros Uram című
 népszínművet. A betanítást és rendezést Kelemenné Bedő Boriska
 végezte. Úgy a rendezésről, mint a szereplőkről és az egész estélyről
 minden jelenlévő a legnagyobb elismeréssel beszélt. Egyleteink tovább
 folytatják munkájukat s hisszük, hogy ezeknek az életben is meg lesz
 a kellő hatásuk.

